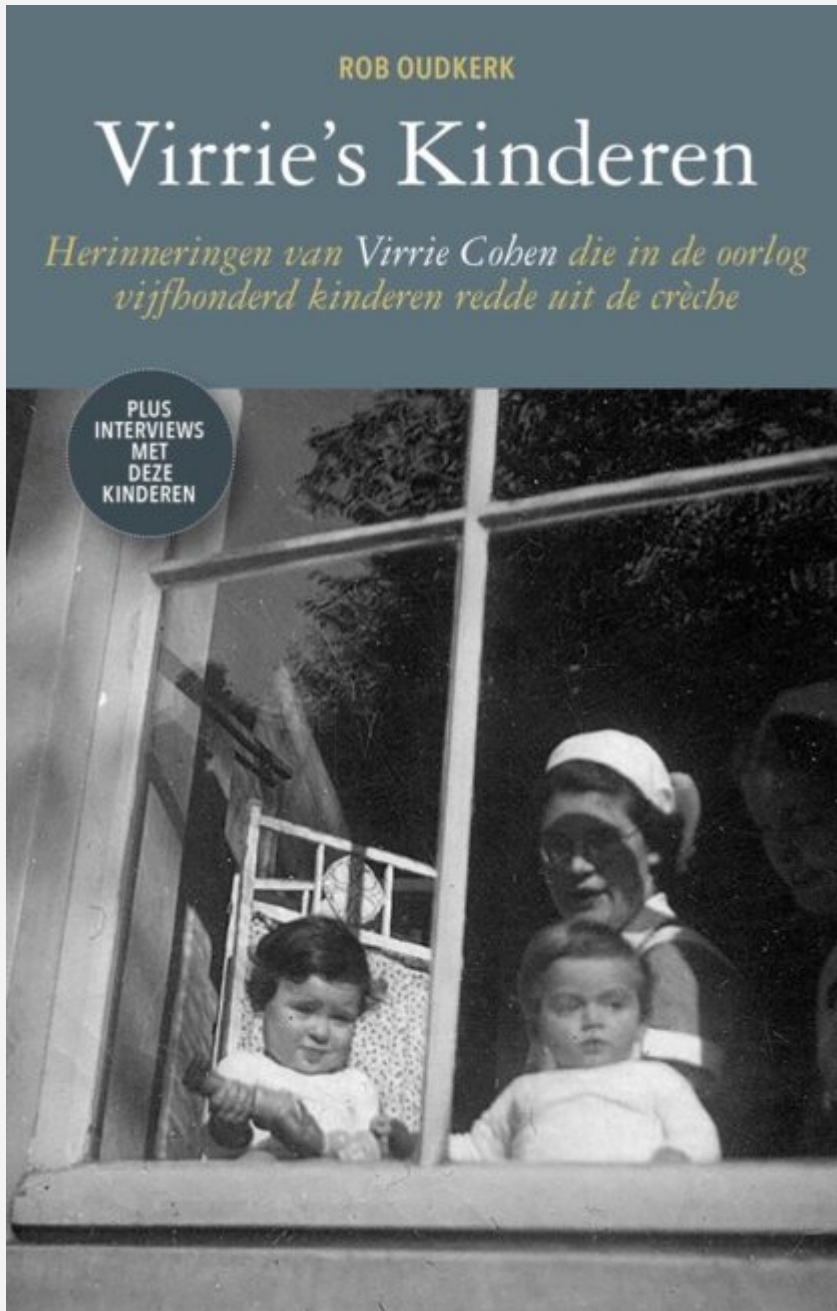

'Virrie's Kinderen' door Rob Oudkerk

Herinneringen van Virrie Cohen die in de oorlog vijfhonderd kinderen redde uit de crèche

Wie onlangs de indrukwekkende televisieserie 'De Joodse Raad' heeft gevolgd, weet wie Virrie is. Virginia Rivka Cohen (1916 - 2008) was kinderverzorgster, later verpleegster en werkte in een crèche in Amsterdam tegenover de Hollandsche Schouwburg. Ze was een dochter van David Cohen, die samen met Bram Asscher voorzitter was van de omstreden Joodse Raad tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zowel vader als dochter probeerden zoveel mogelijk Joden te redden, maar vaders namenlijsten speelden de Duitsers juist in de kaart, terwijl de dochter honderden kinderen uit een crèche wist weg te smokkelen met hulp van anderen. Vader werd de schurk, dochter de heldin, terwijl toch beiden voor dezelfde keuze stonden: wie redden we en wie niet? De televisieserie maakt duidelijk dat de waarheid omtrent de vader heel wat genuanceerder gezien kan worden. Virrie beschouwde zichzelf helemaal niet als een heldin. Ze deed wat ze vond dat ze moest doen. Ze zou zich altijd diep schuldig blijven voelen over de vijfduizend kinderen die ze niet had kunnen redden. Later zou ze de moeder worden van Rob Oudkerk. Ze zou hem beschouwen als een van haar vele kinderen, want 'haar' kinderen uit de crèche vergat ze nooit.

Rob Oudkerk, ex-politicus, ex-huisarts en publicist, is helaas bekend geworden door zijn term 'kut-Marokkanen', zijn cocaïnegebruik en voorkeur voor pornografie en prostituees. In zijn boekje over zijn moeder is hij echter "dat kleine bange

Joodse jongetje” dat als volwassene verbijsterd is over het verschijnsel antisemitisme. Op de flaptekst van zijn boek staat: *“In dit boekje staan authentieke herinneringen van Virrie aan haar familie en de oorlog, van ver voor de oorlog tot na de oorlog, opgeschreven in een schrift met veel foto’s, dat zij vlak voor haar dood in 2008 aan haar zoon Rob Oudkerk gaf. Hij zat veel jaren soms nachtenlang bij zijn moeder die met haar handen voor haar ogen zwiwend en soms pratend haar verschrikkingen met hem deelde. In dit boekje staan ook zijn herinneringen hieraan. Tevens heeft Rob Oudkerk vijf van de door haar geredde kinderen geïnterviewd, om het beeld over de oorlog en het naoorlogse leven in zo breed mogelijke zin te schetsen. Ook deze interviews zijn in dit boekje opgenomen.”*

Over de relatie tussen Rob en zijn moeder wordt opvallend weinig verteld. Hij moet het als kind toch niet makkelijk gehad hebben met een zwaar depressieve vader die zelfmoordpogingen deed en daar uiteindelijk in slaagde, en een moeder die niet één, maar vijfhonderd kinderen had en wier zus ook een eind aan haar leven maakte. En dan was er natuurlijk opa David Cohen die zo verguisd werd. Misschien wordt daar zo weinig over gezegd omdat het boekje over Virrie moest gaan. Haar aantekenschrift is echter summier en bovendien retrospectief. Het staat vol met opmerkingen als ‘dat herinner ik me niet meer’ of ‘daar weet ik niets meer van’. Het wegstoppen zat diep in haar wezen. Ergens schreef ze: *“Het zou zo prettig zijn als je zelf mocht kiezen wat je mag vergeten.”* We worden als lezers dus maar beperkt wijzer over wat haar betreft. Ik heb zelf meer geleerd over Virrie door de film dan door het boek.

Haar zoon Rob heeft tijdens haar leven ook weinig tot niets te horen gekregen, omdat de herbeleving voor haar niet te doen was, zoals hij pas later begreep. Haar altijd maar bezig zijn en zorgen voor anderen *“moest zo sterk zijn om zelf niet te veel te hoeven voelen van het immense verdriet en schuldgevoel over de vijfduizend kinderen van wie ze er velen van naam kende en die ze niet had kunnen redden.”*

Ook de interviews met vijf voormalige crèche kinderen dragen niet echt bij aan grotere kennis omtrent Virrie. Hoe zou dat ook kunnen? Die kinderen waren ongeveer vier jaar oud toen ze in de crèche zaten, en ze werden geïnterviewd toen ze in de tachtig of negentig waren. Wel leveren de interviews nieuwe, aangrijpende oorlogsliteratuur op.

Virrie’s Kinderen lijkt een impulsief geschreven boek te zijn. Gedachten worden hap-snap op papier gezet. Stilistisch rammelt het en veel -te veel- wordt niet genoemd, waardoor het je inleven in de situatie veel moeilijker wordt dan bij het zien van de film. Als de film *De Joodse Raad* er niet was geweest, wie had dan geweten wie Virrie Cohen was? Robs boekje zal nu heel wat beter verkocht worden dan anders het geval geweest zou zijn. Toch geloof ik wel in de oprechtheid van Rob Oudkerk. Hij ziet ‘De Joodse Raad’, is er helemaal kapot van, leert eindelijk een belangrijk deel van het leven van zijn moeder en opa kennen en wil dan iets doen. Dat moet dan een eerbetoon aan zijn moeder worden. Dat is mooi, maar wat zinnen uit een interview (‘Naborrelen met Rob Oudkerk’, 13-3’24, Eveline van Gils) brachten me dan weer aan het twijfelen: *“Weet je wat mooi is: doordat haar leven nu weer volop in de aandacht staat, is er eindelijk minder interesse in mijn affaire. Jarenlang ging het alleen maar over mijn fouten, maar dankzij haar lijkt daar een einde aan te komen. Ik hoop zo dat ik haar nu weer trots kan maken.”* Hij heeft dan inmiddels wel zestien jaar(!) gewacht met dat eerbetoon, waarbij een film hem op het idee moest brengen.

Positiever is het resultaat dat Rob Oudkerk zich met antisemitisme is gaan bezighouden, zeker na de aanval van Hamas op Israël op 7 oktober ’23. *“Turken hier in Nederland worden er nauwelijks aangesproken op hoe Erdogan Koerden uitmoordt; Chinezen worden niet aangesproken op wat China met de Oeigoeren doet. Joden worden aangesproken op alles.”* Zijn *“zoektocht door die woestijn”* is begonnen. Misschien zou Virrie daar trots op geworden zijn.

Uitgeverij Amphora Books 2024

Pagina’s 182

ISBN 978 9064 461 934

Recensie door Janny Wildemast, mei 2024

Mei nieuwsbrief

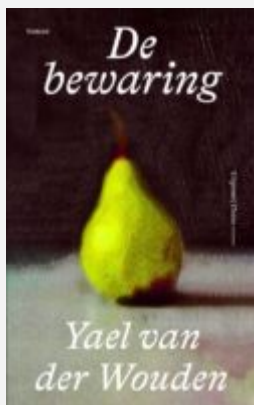
Beste leensters, leners en andere belangstellenden,

In de aanloop naar het komende weekend van 4 en 5 mei zijn er weer meerdere titels verschenen die op een of andere manier gerelateerd zijn aan de Tweede Wereldoorlog, zowel non-fictie als fictie en zelfs twee 'graphic novels' (strip- of beeldromans). Met deze laatste worden stripverhalen bedoeld met het karakter van een roman: het beschrijven van de handelingen van personen in verband met hun karakter en innerlijk leven. Dit soort stripverhalen zijn vaak bedoeld voor volwassenen, hebben uitgebreide en ingewikkelde verhaallijnen en een literair karakter. Ze zijn vaak van een ander formaat dan de klassieke strips en 'dikker', en meer gewaardeerd als hoogwaardige (literaire) kunstvorm. Daardoor vallen ze tegenwoordig onder de literaire romans.

Kunstenares *Nynke Kuipers* verwerkte haar zoektocht naar het belaste verleden van het gezin van haar grootouders in de 'graphic novel' **Stilte na de oorlog**. Haar opa tekende in 1940 voor het lidmaatschap van de NSB. Haar oma werd na de bevrijding uit haar huis gezet en was te labiel om goed voor haar jonge kinderen te zorgen. Het gezin verwilderde. Nynke Kuipers' moeder nam als oudste dochter de taken over en probeerde zich staande te houden in een vijandige wereld. Ze bleef altijd 'kind van een NSB-er' en het was verwarrend dat haar vader, met wie ze een goede band had, ook 'fout' was. Ook haar kinderen en kleinkinderen moeten zich verhouden tot een foute (over)grootvader.

- De andere graphic novel is van *Maria van Lieshout*, **Het lied van de merel**. Daarin ontdekt de 17-jarige Annick dat van haar oma geen levende bloedverwant bekend blijkt te zijn. Ze gaat daarom het oorlogsverleden van haar oma ontrafelen. Geholpen door een zestal koperetsen, het enige jeugdbezit van haar oma, komt ze er stukje bij beetje achter. De maker van van de koperetsen, Emma Bergsma, hielp als 18-jarige verzetsstrijder in 1944 bij het redden van duizenden levens toen ze deelnam aan de grootste bankoverval in de Europese geschiedenis, vlak onder de neus van de Duitse bezetters. Zij heeft ervoor gezorgd dat Annicks oma als peuter de oorlog overleefde.

- **De bewaring** is het bijzondere debuut van *Yael van der Wouden*, een zorgvuldig opgebouwd verhaal waarin continu een aanstekelijke spanning voelbaar is tussen twee vrouwen en tussen het heden en ons donkere, collectieve verleden. In het naoorlogse Overijssel zijn de kogelgaten gedicht en de herinneringen aan de Holocaust zo veel mogelijk verstopt. Hoofdpersonage Isabel woont alleen in het huis van haar overleden moeder, waar alles rustig voortkabbelt tot plotseling haar broer Louis met zijn nieuwe vriendin Eva voor de deur staat. Eva is de tegenpool van Isabel, waar Isabel van rust houdt en bedeesd en voorzichtig is, houdt Eva van reuring en stampet ze door het huis. Wanneer er kleine dingen uit het huis beginnen te verdwijnen, vraagt Eva zich af of Isabel er iets mee te maken kan hebben. Ze houdt Eva koortsachtig in de gaten totdat ze een mysterieuze ontdekking doet waardoor netjes afgedekte geheimen haar plotseling hard treffen.

- In de oorlogsjaren hielp Virrie Cohen ruim vijfhonderd kinderen te redden van deportatie naar de concentratiekampen. Zij was een dochter van David Cohen, een van de twee voorzitters van de Joodse Raad, die door de Duitse bezetters gedwongen werd lijsten aan te leggen van Joden die later massaal vergast zouden worden in een van de concentratiekampen. De relatie met haar vader heeft altijd in het licht gestaan van hun oorlogservaringen. En in het licht van de vijfduizend kinderen die zij niet heeft kunnen redden. In heeft haar zoon *Rob Oudkerk* authentieke herinneringen van Virrie aan haar familie en de oorlog beschreven, van ver voor de oorlog tot na de oorlog. Zij waren opgeschreven in een schrift met veel foto's, dat zij vlak voor haar dood in 2008 aan haar zoon gaf. Hij zat jaren soms nachtenlang bij zijn moeder die met haar handen voor haar ogen zwiingend en soms pratend haar verschrikkingen met hem deelde. Ook zijn herinneringen hieraan heeft hij beschreven. Daarnaast heeft hij vijf van de door haar geredde kinderen geïnterviewd, om het beeld over de oorlog en het naoorlogse leven in zo breed mogelijke zin te kunnen schetsen. Deze interviews zijn ook opgenomen.

- **Ursula** wordt in Duitsland geboren aan de vooravond van het bombardement op Rotterdam. Op haar 20e vertrekt ze naar haar grote liefde in Amsterdam en daar lijken haar Duitse wortels vrijwel vergeten te worden. Ze krijgt vier kinderen en bouwt een leven op als Nederlandse. Dochter *Wytske Feddema* besluit om haar moeders verleden te gaan achterhalen. Ze komt zorgzame mannen en krachtige vrouwen tegen, maar ook trouwe en overspelige vrouwen, vrouwen die hun kinderen wel wilden troosten, maar niet wisten hoe. Moeders, uit liefde getrouwd, uit nood getrouwd, ongetrouwd. Ursula groeide op tussen de verzwegen verhalen van ouders, grootouders en overgrootouders, in een familie waarin grote geheimen de norm waren, de liefde leidend was en overspel bijna vanzelfsprekend. De onverwerkte pijn werd stilzwijgend van generatie op generatie doorgegeven, in de vrouwen in de familielijn, en zorgde voor een onvermogen om zacht te zijn naar hun eigen kinderen. *Wytske* is gaan zoeken naar een weg om het onbewust doorgeven van leed een halt toe te

roepen.

Onlangs uitgebrachte titels

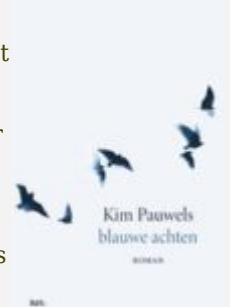
- De Vlaamse *Patricia Jozef* wilde de rollenpatronen eens omdraaien in haar nieuwe roman **Gentlemen**, het verhaal van twee liefdes. Marieke en Vik trekken met hun gezin weg uit de stad, op zoek naar een zuiver leven op het platteland. Ze zijn elkaars eerste liefde en beste maatjes, maar in bed is het stil. Wanneer Marieke een escort bezoekt, wordt er in haar lichaam en geest iets in gang gezet dat ze niet had verwacht. Hoe kan ze terugkeren naar haar oude leven? Hoeveel geheimen kan een relatie dragen? Een betaalde dienst is geen overspel, toch? Begeerte en het nuchtere alledaagse worden verweven in het leven van een vrouw die haar grenzen, normen en waarden aftast.

- De Vlaamse *Sanne Huysmans* studeerde politieke wetenschappen en filosofie. Haar debuutroman *Rafelen* uit 2017 is een filosofische roman over liefde, leed en lot. Ze is bestuurder bij een intiem filosofiehuis, medeoprichter van een avontuurlijk platenlabel, gediplomeerd bakker en boswachter. Haar tweede roman **Iemand moest het doen** laat een dwarsdoorsnede van een dorpsstraat in Vlaanderen zien, met een pratende boom. In ieder hoofdstuk neemt ze je mee in het perspectief van een andere bewoner. De tijd verspringt van verwilderde tuinen en het schrobben van tegels, naar winters tijdens de oorlog, gevuld met aardappels jassen en slapen in het stro op de hooizolder

- Nog een Vlaamse roman, **Blauwe achten** van : "Niet elk kind groeit zorgeloos op.

In *blauwe achten* volgen we Esmée. Haar ouders zijn gescheiden. Met een moeder die er amper in slaagt om haar eigen leven op de rails te houden en een vader die in de eerste plaats een bedreiging vormt in het leven van zijn dochters, is het zoeken naar houvast. Die vindt Esmée een tijdlang in haar knuffelbeer en haar verbeeldingskracht, bij haar beste vriendin Arisa en haar oudere zus Nel, maar uiteindelijk vooral in een hardnekkig verlangen om te verdwijnen." En "Achten zijn oneindig (lemniscaten?). Ik gebruik ze als symbool voor wat ik nooit meer mag vergeten. Of voor wanneer ik iets niet kan vatten. Als het te moeilijk of te groot is om in mijn hersenen te passen. Dan voelt het alsof ik toch nog grip heb op wat onwettelijk is"

- Jannemieke Caspers - Het Heidi-feest schreef *Wolf* als theatertekst over de angst voor de ander. Afgelopen maand verscheen het verhaal als **Het Heidi-feest**, haar debuutroman die zich afspeelt rondom een jaarlijks ritueel waar alle personages zich toe moeten verhouden. Hierbij wordt een jonge vrouw tot 'Heidi' verkozen en een nacht lang achternagezeten door gemaskerde vrijgezelle mannen uit het dorp. Barbaars, vindt de een; een traditie, vindt een ander. Zo gaat dat: bij de een zet angst aan tot de drang alles precies te willen houden zoals het was, bij de ander zet het aan tot verandering. Wat zijn de gevolgen als we ons laten leiden door de angst voor de ander?

- Over **Schuilhuisje** van Lena Kurzen - Schuilhuisje: "Een onevenwichtige roman", maar "Dat het zo goed begint. Dat de eerste bladzijde bloedmooi is, ... wonderschoon omdat zich hier in een halve bladzijde bijkans een heel leven, of in ieder geval een halve relatie, ontrolt, ...sterker kan een schrijver je niet bij de verhaalfiguren betrekken... Maar al gauw gaat het mis.... De laatste keer dat *Schuilhuisje* staat & loopt & marsjeert & valt, is tegen het einde van het boek. ... De Onverwachte Wending! En hee, hoe goed doet Kurzen dat,... In *Schuilhuisje* schuilt heel veel. Een opmerkelijke vertelinstantie, een sterke penseel, een Onverwachte Wending die -ten dele- daadwerkelijk onverwacht is. Maar meer schuilt er daar, iets teveel schuilt daar ook..." (citaten uit de recensie op de website van 'alles over boeken en schrijvers')

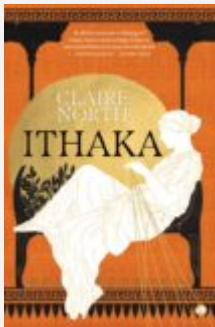

Vertaalde romans

- De Oostenrijkse *Monika Helfer* (1947) vertelde in de romans *Bagage* en *Waar vader was* de uitzonderlijke en tragische levensverhalen van haar grootmoeder en vader. Haar nieuwe roman **Leeuwenhart**, over haar jongere broer Richard, vormt het slot van de familietrilogie en is net zo aangrijpend als beide voorgangers. Richard, door vader Leeuwenhart genoemd, is letterzetter, schilder en eenzellig fantast die mank loopt als gevolg van rachitis in zijn kinderjaren. Deze naïeve zonderling leeft voor zijn hond en de peuter, die een door hem van de verdrinkingsdood geredde vrouw plompverloren bij hem achterlaat. Richard, even onverstoorbaar als kwetsbaar, zal uiteindelijk suïcide plegen. *Monika Helfer*, die haar broer niet kon redden, schreef een beeldend en droefstemmend memoir. (bron: VPRO)

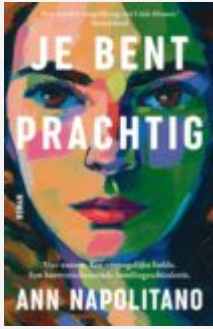
- In de negentien scènes van **Een zandstorm, zeiden ze** beschrijft de Turks-Nederlandse schrijfster één dag. Het is de dag waarop Leyla uit het dorp Eigenheim en Bilal, een van haar verwanten, uit het dorp Ginderbuiten, zich zullen verloven. De roman begint met de feestelijke voorbereidingen voor de verlovingsceremonie, maar eindigt rampzalig. De wereld van het verloofde stel is er een waar dorpsgebruiken en grotere politieke gebeurtenissen tot een verstikkend geheel hebben geleid. De oplopende spanning culmineert in een drama, gebaseerd op de gebeurtenissen die zich op 4 mei 2009 afspeelden in een dorp in het zuidoosten van Turkije.

- **Ithaka** is het verhaal van Penelope van Ithaka, de befaamde vrouw van Odysseus. Voor de kust van Ithaka dicteren de grillen van de goden de oorlogen van de mens. Maar op het eiland zelf zijn het de stemmen van verlaten vrouwen - en hun godinnen - die de loop van de geschiedenis bepalen. *Claire North* schreef een gedurfde hervertelling die de oude mythe nieuw leven inblaast en strijdlustige vrouwen een stem geeft in een wereld die wordt gedomineerd door meedogenloze mannen. Ze hebben hun eigen verhaal.

- Het psychiatrisch ziekenhuis La Salpêtrière in Parijs is vaker het onderwerp geweest voor een roman. Zo figureert het in *Het bal der gekken*, de debuutroman Victoria Mas over vrouwelijke solidariteit, of in de thriller *Runa* van Vera Buck. In **La Louisiane** van *Julia Malye* heeft la Salpêtrière in 1720 te veel bewoners en te weinig bedden. De Franse kolonie La Louisiane heeft juist ruimte over en zijn er vrouwen nodig met wie de kolonisten gezinnen kunnen stichten. Bijna honderd vrouwelijke 'vrijwilligers' in de vruchtbare leeftijd -wezen, gevangenen en psychiatrische patiënten- worden naar La Louisiane verscheept. Onder hen drie onwaarschijnlijke vriendinnen: een 12-jarig weesmeisje met een scherpe tong, een gevallen aristocrate die worstelt met haar mentale gezondheid en een vermeende aborteur. Welke toekomst gaan ze tegemoet?

- Vier zussen en een fletse slungel, daar draait het om in **Je bent prachtig**, een Amerikaanse familieroman. *Ann Napolitano* liet zich naar verluidt inspireren door *Little Women*, maar de overeenkomsten zijn minimaal. Sterbasketballer William is de voornoemde slungel. Hij trouwt met oudste zus Julia, die daarmee haar meisjesdromen in vervulling ziet gaan. De vier zusjes Padavano zien elkaar vrijwel dagelijks, totdat de sympathieke maar nogal slome William een besluit neemt dat hun hechte band zal veranderen. De Padavano's groeien in veertig jaar uit van naïeve bakvissen tot door het leven getekende vrouwen die elkaar kwijtraken en weer terugvinden. Een lekkere 'soapy tearjerker' over familiebanden in alle denkbare vormen, die ongetwijfeld verfilmd zal worden. (bron: VPRO)

- In **Duivelsgreep**, van Lina Wolff, arriveert een Zweedse vrouw in Florence en besluit om zich te voegen naar de rol die haar nieuwe Italiaanse vriend (dik en lelijk) voor haar in gedachten heeft. Ze zal een 'zwak vrouwtje' zijn, precies zoals hij het graag ziet. Ze heeft haar vorige leven voor hem opgegeven en Florence is vreemd, prachtig en overweldigend. Toch duurt het niet lang voordat de jaloezie oplaait, en die is geheel wederzijds. Pas later vraagt ze zich af wanneer ze haar grip op hem (en zichzelf?) kwijt is geraakt. En wanneer hij zijn greep onherroepelijk op haar heeft verstevigd, zijn duivelsgreep.

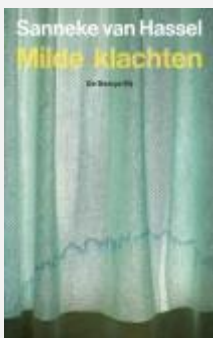
- **De kleermaakster van Parijs** van *Georgia Kaufmann* is een historische roman met een mix van geschiedenis en een bewogen vrouwenleven. Rosa Kusstatscher heeft een mode-imperium opgebouwd dankzij haar onfeilbare gevoel voor stijl. Maar terwijl ze zich voorbereidt op de belangrijkste ontmoeting van haar leven, laat haar zelfverzekerdheid haar in de steek. Ze begint haar ongelooflijke verhaal te vertellen, van een arm plattelandsmeisje uit de Italiaanse bergen. Van de nazibezetting en haar vlucht, over hoop en verdriet in Zwitserland, glamour en liefde in Parijs, over ambitie en verlies in Rio de Janeiro, succes en zelfontplooiing in New York. Een heel leven op de vlucht, realiseert ze zich nu.

Poëzie:

- "De dichtbundel is een ode aan de onvolmaakte mens. *Maaike de Wolf* beschrijft een intens grotestadsleven waarin we het allemaal maar net bijeen weten te houden. Wat is er nodig om te bestaan, om mens te zijn? Hoe schuren onze verwachtingen langs de werkelijkheid? Mark Boog schreef bij toekenning van de Hollands Maandblad Beurs voor poëzie: 'Die combinatie van gretigheid en treurnis, van slagroom en afhaalpizza, rijst krachtig en overtuigend op uit de poëzie van deze dichter [...] Het gaat zeker niet altijd van een leien dakje, maar hier wordt geleefd - met overgave en twijfel.'" (Arbeiderspers)

Verhalen

- In het openingsverhaal van **Milde klachten** begint een typische roze-schrift-studente een dagboek over de bizarre tijd waarin ze belandde. 'Omdat ik later anders vast denk dat het niet gebeurd is.' Haar relaas speelt, net als de complete verhalenbundel van , in coronatijd, met alle herkenbaar surrealistische tafereelen van dien. Maar hoe vers lockdownblues, 'Afstand!' of de frictie tussen rekkelijken, preciezen en onversneden wappies ons ook in het geheugen liggen, ze worden hier wel bijzonder trefzeker geschetst. Wanneer voornoemde studente liefdescontact denkt te maken met een schijnbaar flierefluiterige huisgenoot, bijvoorbeeld, en elders in een hoogwerker haar zieke opa bezoekt. Of, tragikomisch hoogtepuntje, in die op een (cavia)ramp uitdraaiende 1 april-viering binnen het gezin Vuursteen.

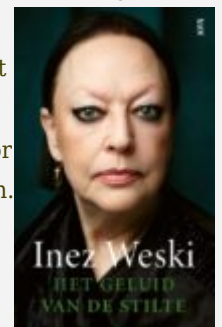
Non-fictie

- In een interview vertelt over de Griekse goden en godinnen als belangrijke archetypen in onze collectieve verbeelding en geschiedenis. De verhalen over hen zijn altijd verteld door mannen en het bestaande beeld over hen is eenzijdig en gekleurd. In **De macht van godinnen** werpt de Britse schrijfster een frisse blik de rol van de godinnen. Op Athene, godin van de oorlog en wijsheid en de beschermster van de stad Athene, op Artemis, godin van de jacht en beschermster van jonge meisjes, op Afrodite, godin van seks en begeerte, op de jaloezige en wraakzuchtige Hera, en op moeder en dochter Demeter en Perséphoné, Hestia, de muzen en de Furiën. Hun wel en wee, eigenaardigheden en motieven worden opgehelderd vanuit een nieuw perspectief.

- In **Van licht naar duisternis** vertelt het verhaal van de stad Wenen door de ogen van drie vrouwen. Emilie Flöge, nu vooral nog herinnerd als de muze van Gustav Klimt, was een succesvol modeontwerpster. Milena Jesenská kennen we alleen nog als de Milena van Kafka's brieven, maar zij was een journaliste met een heel eigen stem. Schrijfster Veza Canetti stond in de jaren dertig bekend als een briljant talent, werd vergeten en pas in 1990 herontdekt. De drie vrouwen veroverden tussen 1900 en 1938 met succes een plaats in het culturele leven van Wenen, maakten haar glorie, tegenstrijdigheden en ondergang van dichtbij mee. Het begin van de 20e eeuw was een tijd van een ongeëvenaarde bloei van kunst, wetenschap, muziek en psychologie.

- Met enige twijfel of deze titel in de nieuwsbrief hoort: **Het geluid van de stilte**, het persoonlijke verhaal van strafrechtadvocate , die op 21 april 2023 werd gearresteerd en naar een onbekende ondergrondse plaats in isolatie werd weggevoerd. Ze leek van de aardbodem verdwenen. Voor het eerst vertelt zij over die tijd in detentie, over de traumatische maar soms ook absurde gebeurtenissen.

Activiteiten in Utrecht en daarbuiten:

- Voor de Pools-Duitse kunstenaar **Alicja Kwade** is niets vanzelfsprekend. Ze is nieuwsgierig en stelt vraagtekens bij gangbare opvattingen over de wereld om ons heen uit. Met haar sculpturen en installaties onderzoekt ze de essentie van dingen en stelt ze waarnemingen op de proef. In haar solotentoonstelling in museum Voorlinden, waarin ook nieuw werk te zien is, laat ze de kijker nadenken over de aard van de realiteit zoals we die denken te kennen. Vragen stellen staat voorop. Haar werk begint waar ze iets niet meer begrijpt en neigt vaak naar het absurde. Ook zet ze algemeen geaccepteerde aannames om in open vragen. Zo daagt ze gevestigde normen en waarden uit waarmee we ons dagelijks leven vormgeven en stimuleert ze je om jouw begrip van het bestaan opnieuw te overdenken. T/m 9 juni.

Meer info: <https://www.voorlinden.nl/tentoonstelling/alicja-kwade/>

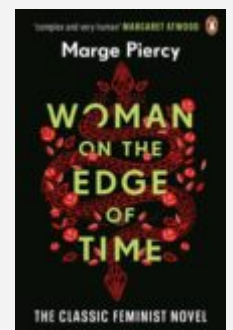
- Van maart tot juni leest en bespreekt **Savannah's Feminist Book Club** vier belangrijke 'klassieke' feministische romans, elke maand een andere roman waarin verschillende feministische kwesties worden onderzocht. Tijdens de 3e avond op 13 mei wordt van **Marge Piercy** besproken. De roman vertelt het verhaal van Connie Ramos, een vrouw die ten onrechte is opgesloten in een psychiatrische inrichting, met een bijzondere gave: ze kan in de toekomst kijken. *Woman on the Edge of Time* wordt vaak geprezen als een klassieker van feministische speculatieve fictie.

Meer info: <https://www.savannahbay.nl/feminist-bookclub/>

- Op 12 mei is in stadsschouwburg (Utrecht) een hartverwarmende persoonlijke **Moederdagshow** te zien. Het is een muzikale theatervoorstelling die Moederdag viert door moeders te laten zien als de menselijke wezens die ze stiekem eigenlijk zijn. Moeders hoeven geen 'Queen Mother', heldin en ook niet perfect te zijn. Ze mogen van hun voetstuk. En dat is maar goed, want zo'n sokkel is best hoog als je ervan af valt. Met humor, muziek en verhalen wil *Ma... jesteit* een feestelijke viering van moederschap worden in al haar vormen.

Meer info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/every-woman-25-05-2024/>

- Het is niet de eerste keer: op 25 mei is in TivoliVredenburg weer een avond waarop Liza van den Brink en Katja Hagenbeuk een hele nacht alleen muziek van *vrouwelijke popsterren* laten horen en beleven. Er zijn er genoeg: Dua Lipa, Froukje, SZA, Nicki Minaj, SOPHIE, Ice Spice, Kim Petras, Jessie Ware, Blondie, Taylor Swift, Beyonce, S10, Phoebe Bridgers, Megan Thee Stallion, Miley Cyrus en nog veeel meer.

Meer info: <https://www.tivolivredenburg.nl/agenda/every-woman-25-05-2024/>

- **Vestingval Elburg** is een jaarlijks terugkerend evenement van Hemelvaartsdag tot Pinksteren, een cultuurfestival binnen de oude vesting van Elburg, een 800 jaar oud Hanzestadje. Het doel is om kunst te laten zien, in al haar facetten, vormen en disciplines (schilderkunst, beelden, installaties, excentrieke mode en muziek). Actuele kunstuitingen en bijzondere locaties worden toegankelijk voor iedereen die belangstelling heeft voor kunst, cultuur en historie. Bij het bekijken van het programma en de exposerende en optredende kunstenaars valt op dat veel van hen (90%) vrouw zijn. Alles is vrij toegankelijk, van woensdagavond 8 mei tot en met zaterdag 18 mei 2024.

Meer info; <https://vestingvalelburg.nl>

- T/m 14 juli is in de Koninklijke Bibliotheek (Den Haag) de tentoonstelling *Reciting Footsteps of a Female Migrant: Soerdie* te zien. Soerdie was de eerste vrouwelijke contractarbeider die in 1868 van India naar Suriname emigreerde. Kunstenaar en onderzoekster Sarojini Lewis wil met de tentoonstelling het proces van haar eigen bewustwording overdragen. Ze onderzoekt de geschiedenis van slavernij, contractarbeid en migratie door de lens van intieme verhalen. Uit de weinige gegevens die over Soerdie bewaard zijn gebleven reconstrueerde ze haar leven van en koppelt het verhaal van deze vrouw aan de geschiedenis van haar eigen Hindoestaanse voorouders.

Meer info: <https://www.kb.nl/nieuws/binnenkort-de-kb-tentoonstelling-reciting-footsteps-female-migrant-soerdie>

Bibliotheeknieuws:

- In mei zal de bibliotheek open zijn op de aangegeven tijden.

Iedereen die wil komen rondkijken en/of boeken lenen en terugbrengen is van harte welkom.

- In de vorige nieuwsbrief was al gemeld dat studenten van de School voor journalistiek rond Internationale Vrouwendag iets meer wilden weten over de Utrechtse vrouwenbibliotheek en erover schrijven. Het is een artikel geworden vanuit vrijwilligster zijn bij de vrouwenbibliotheek en het is begin april geplaatst op de website svjmedia.nl: <https://svjmedia.nl/utrechttoost/2538/vrijwilligster-in-de-vrouwenbibliotheek-hoe-is-dat/>

Nieuwe boeken in de bibliotheek

Klytaimnestra van Costanza Casati, *Ithaka* van Claire North, *Welcome to the Hyunam-Dong Bookshop* van Hwang Bo-Reum, *Zondagsleven* van Judith Visser

Nieuwe recensies van deze maand als link bijgevoegd:

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/04/14/daar-op-het-plein-is-niemand-door-dolores-prato/>

- <https://vrouwenbibliotheek.nl/2024/04/19/heksenjacht-door-dick-harrison/>

De **leenbijdrage voor 2024** is vastgesteld op **€ 27,50**. Je kunt hiervoor onbeperkt boeken lenen en/of vriendin/vriend van de bibliotheek zijn. Iedereen die boeken leent en/of wil gaan lenen wordt vriendelijk verzocht dit bedrag over te maken op ons banknummer **NL18 RABO 0366 0430 05** ten name van **Stichting Es Scent ovv naam en 'leenbijdrage 2024'**. Meer overmaken om de vrouwenbibliotheek extra te ondersteunen mag natuurlijk altijd. Eenmalig een boek lenen kan ook. De bijdrage hiervoor is € 1,- per boek, met een startbedrag van € 5,- per kalenderjaar. Op www.vrouwenbibliotheek.nl is meer informatie over de bibliotheek te vinden en veel recensies; de nieuwsbrief is ook te lezen via onze website.

Marjolein Datema

Utrecht, 30 april 2024